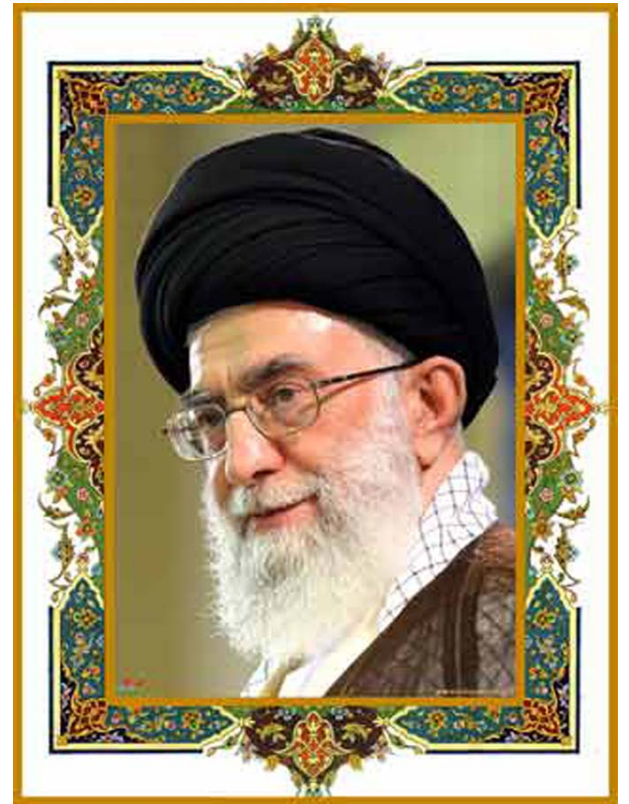

حدیث اخلاق ۲۶

حلم یعنی جنبه داشتن

عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلِيِّ بْنِ [الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ] أَبِي طَالِبٍ قَالَ: الْمُؤْمِنُ خَلَطَ عِلْمَهُ بِالْحِلْمِ ...

علت این است که علم در انسان یک بهجتی، اعتماد به نفسی و نهایتاً یک غروری ایجاد می‌کند. حتی بعضی از کسانی که دانش مخصوصی دارند و می‌دانند که دانش دیگری هم هست و دانشمندی دارد که دارای ارزش

است، اما باز چنان مبتهج به علم خود است که علم دیگران را ندید می‌گیرد. این ابتهاج به علم خود و توانایی که خداوند داده انسان را در خطر غرور و تکبر قرار می‌دهد. دیدیم کسانی که صاحبان علوم مادی بودند و نیز کسانی که صاحبان علوم معنوی بودند؛ روحانیونی که چنان به علم خود افتخار و ابتهاج می‌کردند که دیگرانی که صاحب آن علم نیستند را هیچ می‌شمردند.

علاجش چیست؟ در طب قدیم می‌گفتند فلان خوراکی این منافع را دارد و فلان عوارض و مصلح آن نیز فلان خوراکی است. مثلاً مصلح پنیر، مغز گردو است. علم هم یک مصلحی دارد و آن حلم است. حلم باعث می‌شود که انسان ظرفیت داشته باشد. حلم یعنی جنبه داشتن. همین که در محاوره می‌گوییم بی‌جنبه، بی‌جنبه یعنی وقتی چیزی به دست می‌آورد از خود بی‌خود می‌شود، وقتی هم از دست داد همینطور. حلم یعنی ظرفیت؛ یعنی وقتی داشت خودش را گم نکند، نداشت هم دنیا تمام نشده است.

علم نور است، مایه حیات است اما ضرر هم نخواهد داشت اگر با حلم باشد

پس فرمود علم مؤمن با حلم همراه است، با آن آمیخته است. این را از صفات مؤمن قرار می‌دهد، نقش ایمان این است. کسی که ایمان به غیب ندارد، از اینگونه مزایا بهره ندارد. البته ممکن است کسی که ایمان ندارد تصادفاً همین‌گونه باشد. اما ایمان است که اصولاً چنین مزایایی دارد.

بروید سراغ ایمان. به نفوذ این باور در اعماق جان. اگر چنین شد حوادث و بادهای فتنه هم آن را تکان نمی‌دهد. اوایل انقلاب رفتیم خدمت امام (ره) یکی از بزرگان فرزندش مشکلی برایش پیش آمده بود. امام فرمود اگر برای احمد که اعزّ افراد پیش من است مشکلی پیش آید در باطن قلبم هم ناراحت نمی‌شوم. یعنی نه فقط ظاهر، در باطن هم ناراحت نمی‌شوم. این ایمان است. علم با حلم مخلوط شود چنین می‌شود. حال اگر چنین شد دیدید که یک نفر می‌آید وسط میدان و چنان استقامت می‌کند و تبیین می‌کند که یک اقیانوس را به

طوفان وادار می‌کند. ملت حوضچه نیست، اقیانوس است و به این راحتی تکان نمی‌خورد. ایمان نقش اینچنینی دارد که علم را با حلم مخلوط می‌کند. (الأمالي للصدوق، ص ۴۹۳، مجلس ۷۴)